

NEURRIA

(Ipui antzera)

J. EGIGURENTARRA

Gauza guztiak omen dute beren neurria eta jenero berdintuan neurri ber berak ziren ustekoa zen on Maximo. Nola ez? Neurri berekoak direlako, pertsona guziak dituzte lurrerainoko anak, eta alturaz buruko ileetarainokoak izatez; burua lepo gainean jarrita dutenek behintzat. Jakina ez dela gauza bera buru soilen artean. Kalbodun horiek, beren burua tximino ipurdia bezala dutenek, ez ordea. Baina, horiek ere buru kaskoaren larru azalera artekoak dira; on Maximo bezalako iletsu normalak zer esanik ere ez. Aski da neurtzea. Hala ere, buruko ileak baino altuago jartzen da nornahi eskuak gora, habea bezala ipintzeaz. Hortara, eskuetako behatz puntak dira gorena hartzen dutenak, baina naiz gizon edo naiz emakume, guziak berdin berdinak dira. Bai, neurri berekoak direlako. Eginahalak egin, inor ez doa hatz-mamiak baino haruntzago. Naturaren berdintasunak hala eskatzen bai du. Hala behar ere, azkenak izango badira lehenak. Zutik, anak eta besoak zabalik, X forman, edo *Quattrocento*-ko asmo guzien oinordeko zen Leonardoren irudi ospetsua bezalatsu jarritz ere, alperrik San Andresen gurutzea izan, gauza bera; solairuan oinak eta eskuko behatzak zeru aldera zabalik jasota, gurpilaren erradio edo trabesak balira bezala, neurria beti neurri, oinetako behatzetatik eskuetako behatz-mamiak arte. Neurri berekoak garelako. Ez gehiagorik eta ez gutiagorik. Hala zehazten zuen on Maximok. Bestela har dezagun beste neurkera bat, eta gauza bera ziurtatuko dugu. Adibidez, besoak aurrera eta biri-

bilean jarriz, upela bere gerritik besarkaturik edukitzearen araberá, eta hutsune biribilaren ingurua soil soilik agertuko zaigu besartean: izatearen dena eta ezer eza, izan edo ez izanaren biran jartzen duelarik gure gogoeta. Oteitzaren espazio hutsa gizonaren barruan harturik, gizon bakoitzak bere baitan eduki dezaken hutsa. Hori da hain zuzen on Maximok gogoaren ustean oinarriturik ikerketazko zentzutasunari aurkitzen zion huts soila. Zeren, hutsak ere ba omen du bere neurria; neurri bene benetakoa, huts hutsa denean. Horregatik ez omen zen galtzen on Maximo hutsaren ezer ezean. Hutsaren sofismak ere bazuen bere neurria. Egia esan, koloreak ez du neurriarekin zer ikusirik, baina gizonak bai. Horren ondorioz, gizonek kolore desberdineko txaketak aldatzen omen dituzte, neurri berekoak izanik aukera desberdinetarako ere balio dutelako. Baina, hatan horretan, on Maximo beti baikor. Buruan bertan ere azaletiko itxurak gehiago. Aurpegi erdian, goitik behera sudurraren marra luzea, surtziloetan bukatuz. Ahoaren lerroak bi alderdietara berdinak eta gainerakoan gauzak parezka: bi begi, betazalak, betileak, kopeta edo bekokia, lokiak... guziak beren neurri jakinez mugatuak. Hala ere, izango dira noski hori guziori betetzen ez dutenak; begi okerrak edo bat baizik ez dutenak ere bai,itsuak ere izango direnez, ezbeharren ondorioz. Horregatik esan ohi da «itsuen herrian, betokerra nagusi». Hori ere ongi frogatua zuen on Maximok. Baina, buruaren barrukaldeko mikrokosmosa zen prolema larria. Arazo guzia hortxe zen. Buru barneko garaunak gizakia- ren laberintoa. Garaun zelula neurkaitzak, gizon suntsikorraren baitan, izakera guztiaren muina. Buruko mikrokosmos hortan datza gizakiaren gakoa. Gauza taiugabea dela? Hori eztu inork ukatzen. Nahi baldin bada, absurdua. Mundu hontan, alegia, on Maximorentzat, neurririk gabeko guzia zen zentzugabekoa. Gizakiak, berez, bazuen bere neurria; baina, buruaren mikrokosmosak, ez nonbait. Eta hor kokatzen da bakoitzaren kontzientzia, on Maximok egiten zituen neurketazko elukubrazio ondorioen arabera. Eta, askoren baitan, neurriaren orde, horoskopoparen galga daiteke kontsolagarria. Hala ere, on Maximoren ustez, go- goeten neurketa zen funtsean gizakien itxaropena, lagun urkoe- ren alderako maitasunez. Gizartearen oreka zainduz bakoitzaren askatasuna gordetzen zuena. Buru-belarri neurtuak, lurrerainoko anketatik buruko ilietarainokoak direla ahantzi gabe. Bai, anak lurrean ipinita eta burua bere lekuan jarrita; gauzak behar be- zala eta izan behar diren bezalakoak direnean. Zalantzakorik izatekotan, buruaren barrukaldeko mikrokosmosetikakoa izanen

da, hor denez buru haina aburu. Hala ere, asko ziren sinetsi ezin zutenek eta horiek ziren on Maximoren neurketak irrigarriak zirela esaten zutenek. Une horietan, on Maximok orde, bere esaldia aterako zuen: «ridikulua egiteaz ez izan beldurrik; ipui antzerakoa zer diteken, bakoitzak atera kontuak ipuia besterik ez den munduan» Mundu hontan nekez lortzekoa: eskubide neurrien sena. Zeren, maiz, zibilizatuenak direla uste dugunak heurak egiten bai dituzte ridikulurik handienak, eta axola gutikoak lirake beti balira pekatu tipiak. Hara hor, begi guztien aurrean, beren nortasunaren jabe direla usterik, argentinarrak eta ingelesak elkarren balentriak frogatuz, kosmos orekatik landa, zer nolakoak egiten dituzten Malvinas aldean, neurri bereko gizonak izanik. Behar bada, neurri berekoak direlako agertu dituzte beren balentriak aurrez-aurre. Horiek ere, on Maximok entzutea zuenez, laster egin dute zibila militarizatu, baiña ezin militarrik zibilizatu. Hor zituen on Maximok bere teorien zalantzak: ipui antzekoa ote? Hala bada, sar dadila kalabazan, baina ez dadila irten Otxandioko plazan.

1982. urteko maiatza.